

DECIZIE

18 decembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu
Valentina Clevadî
Tamara Chișca-Doneva
Ion Vîlcov
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de către Eugenia Adașan

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației de Economii și Împrumut „Ciuciulea” împotriva Eugeniei Adașan, Igor Grijuc și Eugenia Zdraguș cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin neexecutarea contractului de împrumut

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 13 iunie 2013, prin care a fost respins apelul declarat de Eugenia Adașan, admis apelul declarat de Asociația de Economii și Împrumut „Ciuciulea”, casată parțial hotărârea Judecătoriei Glodeni din 26 decembrie 2012 în partea respingerii acțiunii și emisă o nouă hotărâre în partea dată, prin care a fost admisă acțiunea, în rest hotărârea a fost menținută

constată:

La 29 mai 2012, AEÎ „Ciuciulea” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Eugeniei Adașan, Igor Grijuc și Eugenia Zdraguș cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin neexecutarea contractului de împrumut.

În motivarea acțiunii a indicat că la 01 decembrie 2008 în baza contractului de împrumut nr. 197 din 25 noiembrie 2008 Asociația a acordat Eugeniei Adașan un împrumut în sumă de 30000 lei.

Menționează că în temeiul clauzei stipulate la pct. 3.1 din contractul nominalizat Igor Grijuc și Eugenia Zdrăguș au garantat rambursarea împrumutului, plata dobânzii și a penalităților de către Eugenia Adașan, acordul în scris al părților fiind consemnat prin semnarea de către ei a clauzei respective din contractul de împrumut.

Afirmă că la scadență sumele stabilite prin contractul de împrumut n-au fost achitate, fapt care a generat solicitarea rambursării împrumutului, plata dobânzii și a penalităților și de la fidejursorii acestuia.

Susține că despre scadența contractului și obligația de a rambursa împrumutul, plăți dobânda aferentă și penalitățile părții au fost înștiințați în scris, însă sumele restante și penalitățile n-au fost achitate.

Indică că prin neexecutarea obligațiilor contractuale AEÎ „Ciuciulea” i-au fost cauzate daune în sumă de 72480 lei, din care 30000 lei - împrumut nerambursat, 20880 - dobânda restantă și 21600 lei - penalități.

Solicită încasarea forțată în mod solidar de la pârâți în beneficiul AEÎ „Ciuciulea” a sumei de 72480 lei, din care 30000 lei - suma împrumutului nerambursat, 20880 - suma dobânzii restante și 21600 lei penalitățile de întârziere, precum și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Glodeni 12 noiembrie 2012 a fost respinsă cererea pârâtului Eugenia Adașan cu privire la atragerea directorului Sava Marteniuc în calitate de intervenient accesoriu pe cauza dată.

Prin hotărârea Judecătoriei Glodeni din 26 decembrie 2012 a fost admisă parțial acțiunea, încasat de la Eugenia Adașan în contul AEÎ „Ciuciulea” datoriile pe contractul de împrumut în sumă de 30000 lei - împrumutul bănesc, 3960 lei - dobânda neachitată, 1000 lei - cheltuielile pentru asistența juridică și 1119,60 lei - taxa de stat, în total suma de 36079 lei, în rest a fost respinsă acțiunea.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 13 iunie 2013 apelul declarat de Eugenia Adașan a fost respins, apelul declarat de AEÎ „Ciuciulea” a fost admis, hotărârea primei instanțe casată parțial în partea respingerii acțiunii și emisă o nouă hotărâre în partea dată, prin care a fost încasat de la Eugenia Adașan, Igor Grijuc și Eugenia Zdraguș în mod solidar în beneficiul AEÎ „Ciuciulea” dobânda de întârziere în sumă de 13009,50 lei, penalitatea în sumă de 21000 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 866,70 lei, în rest hotărârea a fost menținută.

La 07 august 2013 Eugenia Adașan a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârilor judecătorești și pronunțarea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat ilegalitatea deciziei recurate, considerând că decizia a fost adoptată cu încălcarea esențială și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural, care au dus respectiv și la încălcarea drepturilor fundamentale ale omului, fapt ce constituie motiv de casare în temeiul art. 432 alin. (1), alin.(2), alin.(3) și alin.(4) CPC.

Menționează că esența încălcării normelor de drept material constă în faptul că instanțele inferioare au admis acțiunea cu privire la încasarea sumei de 30000 lei cu titlu de împrumut nerambursat, deși nu a fost probat prin probe admisibile că această sumă a fost de fapt primită de către Eugenia Adașan.

Afirmă că concluzia instanțelor inferioare asupra faptului că ea ar fi primit suma indicată în contractul de împrumut, este arbitrară, deoarece prin referințele depuse la examinarea cauzei în prima instanță și prin cererea de apel înaintată, s-a menționat cu suficientă claritate că ea nu a primit suma de 30000 lei și nu a semnat niciun document privind primirea acestei sume de la AEÎ „Ciuciulea”, iar copia dispoziției de plată anexată de către Asociație la cererea de chemare în judecată nu este o probă admisibilă, deoarece ea a negat cu vehemență că îi aparține semnătură de pe această dispoziție, iar AEÎ „Ciuciulea” nu a prezentat careva dovezi ce ar confirma că ea a semnat această dispoziție de plată.

Susține că instanța de apel în mod eronat a stabilit că ea trebuia să probeze faptul menționat prin numirea unei expertize din motivul că conform art. 118 CPC fiecare parte trebuie să-și probeze circumstanțele pe care le invocă drept temei a pretențiilor și obiecțiilor sale, considerând că concluzia dată este însă absolut ilegală, deoarece la caz anume AEÎ „Ciuciulea” a invocat că potrivit dispoziției de plată ea a

semnat în primirea sumei de 30000 lei, iar în timp ce ea a negat că semnătura de pe această dispoziție de plată îi aparține și această dispoziție nu este un document autenticat notarial ce ar prezuma faptele indicate în el, era în sarcina reclamantului să probeze că ea personal a semnat dispoziția de primire a banilor din 01 decembrie 2008.

Consideră că dispoziția de plată din 01 decembrie 2008 prezentată de către intimat în susținerea argumentelor sale, este o probă inadmisibilă, deoarece a fost prezentată instanței într-o simplă copie, contrar art. 138 alin.(4) CPC.

La fel, cu referire la art. 138 alin. (4) CPC, indică că este inadmisibilă ca probă copia cererii adresate Comisariatului de poliție Glodeni, presupusă că ar fi semnată de către ea, fiind prezentată în calitate de probă de către intimat în instanța de apel, deoarece această cerere a fost prezentată în simplă copie, iar ea nu a semnat o astfel de cerere.

Menționează că în partea ce ține de pretenția cu privire la încasarea dobânzii, prima instanță a motivat că Asociația nu a prezentat careva calcule din ce rezultă dobânda solicitată în mărime de 20880 lei, iar în ședința de judecată reprezentantul AEÎ „Ciuciulea” a declarat că dobânda restantă este în mărime de 3960 lei. Instanța de apel a confirmat prin decizia adoptată corectitudinea încasării de către prima instanță a sumei împrumutului și dobânzii în sumă de 3960 lei, dar în mod frapant, în dispozitivul deciziei a pronunțat o nouă hotărâre de încasare a sumei în mărime de 13009,50 lei cu titlu de dobânzi de întârziere, deși în cererea de chemare în judecată nici nu a fost înaintată o astfel de pretenție cu privire la încasarea dobânzii de întârziere, pretenția Asociației fiind doar de încasare a dobânzii la contractul de împrumut, dobândă care este absolut diferită de dobânda de întârziere, dobânda la contractul de împrumut se naște în temeiul folosirii împrumutului acordat, iar dobânda de întârziere se naște în temeiul art. 619 Cod civil în cazul întârzierii executării obligațiilor pecuniare.

Consideră că în partea ce ține de încasarea penalității, instanța de apel a concluzionat în mod absolut eronat că prima instanță neîntemeiat a dispus respingerea acestei pretenții din motivul expirării termenului de prescripție. Deoarece conform hotărârii primei instanțe pretenția cu privire la încasarea penalității a fost respinsă nu ca fiind depusă tardiv, dar ca fiind neîntemeiată, din motivul că AEÎ „Ciuciulea” a solicitat suma de 21600 lei cu titlu de penalități fără a prezenta un calcul din ce rezultă această penalitate, iar în ședința de judecată reprezentantul Asociației nici nu a putut explica din ce sume s-a solicitat penalitatea și pe ce perioadă.

Susține că decizia contestată a fost expediată recurentei la 09 iulie 2013 și a recepționată la 12 iulie 2013, considerând că recursul este declarat în termen și respectiv este admisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

La caz se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 07 august 2013, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și a restitui pricinii spre rejudecare în instanța de apel din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

După cum denotă actele cauzei, AEÎ „Ciuciulea” înaintând acțiunea în judecată împotriva Eugeniei Adașan, Igor Grijuc și Eugenia Zdraguș a solicitat încasarea forțată în mod solidar din contul ultimilor a sumei de 72480 lei, ce constituie 30000 lei - suma împrumutului nerambursat, 20880 - suma dobânzii restante și 21600 lei penalități de întârziere.

Judecând pricina în cauză, prima instanță a admis parțial acțiunea și a încasat de la Eugenia Adașan în beneficiul AEÎ „Ciuciulea” datoriile pe contractul de împrumut în sumă de 30000 lei, 3960 lei - dobânda neachitată, 1000 lei - cheltuielile pentru asistența juridică și 1119,60 lei - taxa de stat, iar în total suma de 36079 lei, în rest respingând acțiunea.

Fiind investită cu judecarea apelurilor declarate Eugenia Adașan și AEÎ „Ciuciulea”, instanța de apel a găsit necesar de a respinge apelul Eugeniei Adașan și a admite apelul AEÎ „Ciuciulea”, casând parțial hotărârea primei instanțe în partea respingerii acțiunii cu privire la încasarea dobânzii de întârziere și penalității și pronunțând în partea dată o nouă hotărâre, prin care a încasat de la Eugenia Adașan, Igor Grijuc și Eugenia Zdraguș în mod solidar în beneficiul AEÎ „Ciuciulea” dobânda de întârziere în sumă de 13009,50 lei, penalitatea în sumă de 21000 lei și cheltuielile de judecată în sumă de 866,70 lei, iar în rest a menținut hotărârea primei instanțe.

În susținerea soluției date instanța de apel a reținut faptul că la 25 noiembrie 2008 între AEÎ „Ciuciulea” și Eugenia Adașan a fost încheiat contractul de împrumut, în baza cărui asociația s-a obligat de a acorda împrumut bănesc în sumă de 30000 lei pe termen de până la 01 decembrie 2010 cu dobânda anuală de 28,8%.

Cu referire la bonul de plată nr. 837 din 01 decembrie 2008 instanța de apel a conchis că Eugenia Adașan a primit suma de 30000 lei, astfel concluzionând că prima instanță legal a încasat de la Eugenia Adașan suma împrumutului și dobânda contractuală.

Însă, citând dispozițiile art. 619, 624 Cod civil, instanța de apel a considerat că prima instanță neîntemeiat a respins acțiunea în partea încasării dobânzii de întârziere și penalității, iar cu referire la dispozițiile art. 1156 Cod civil, a conchis că toate sumele urmează a fi încasate de la pârâți în mod solidar.

În conformitate cu art. 130 alin. (1) și (2) CPC, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege și nici un fel de probe nu au pentru instanță judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Iar, în conformitate cu art. 373 alin. (1) și (2) CPC, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță; instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Reieșind din limitele judecării apelului consfințite în norma enunțată, instanța de recurs reține că contrar acestor prevederi, instanța de apel judecând apelul a trecut în

mod superficial asupra argumentelor invocate de către Eugenia Adașan în cererea de apel, precum și materialului anexat la dosar, fără a examina sub toate aspectele legalitatea și temeinicia hotărârii supuse apelului, în raport cu regulile și legislația în vigoare.

În acest context, instanța de recurs conchide că instanța de apel a stabilit drept corectă constatarea primei instanțe în partea încasării sumei datoriei de 30000 lei rezultată din contrastul de împrumut încheiat la 25 noiembrie 2008 între AEÎ „Ciuciulea” și Eugenia Adașan, reținând în acest sens dispoziția de plată nr. 837 din 01 decembrie 2008 prezentată de AEÎ „Ciuciulea”.

La o astfel de concluzie instanța de apel a ajuns, însă, fără a da o apreciere adecvată argumentelor susținute de apelanta Eugenia Adașan la acest capitol, care a insistat asupra faptului că nu a primit suma de 30000 lei și nu a semnat nici un document care ar atesta primirea acestei sume, la fel susținând că dispoziția de plată menționată nu poate constitui probă admisibilă, deoarece semnătura efectuată din numele ei nu-i aparține.

Instanța de recurs relevă că argumentele menționate au fost arbitrar analizate de către instanța de apel, fără a le fi dată o apreciere corespunzătoare și a stabili importanța lor la judecarea prezentei cauze, pe când reieșind din specificul acțiunii în cauză, este evident că în scopul soluționării juste și complete a prezentului litigiu, respectiv și stabilirii celor invocate de părți, care după cum se constată, cer cunoștințe speciale în acest domeniu era necesară efectuarea unei expertize ordonate în acest sens, conform art. 148 CPC.

Astfel, se constată că instanța de apel limitativ s-a expus asupra cererii de apel înaintată de către Eugenia Adașan, fără a se pronunța asupra tuturor aspectelor importante, apreciind într-un mod arbitrar probele prezentate, fapt ce indică că apelul a fost judecat superficial, ce constituie încălcarea normelor de drept procedural.

În speță, important este faptul că folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, reieșind din specificul acestui, presupune prin sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe a situației de fapt, care, este diferită de la caz la caz, în coroborare cu cadrul legal aplicabil speței.

Prin prisma normelor procedurale enunțate, precum și în sensul art. 6 alin. (1) al Convenției, instanța de recurs ține să menționeze că instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se mulțumească de a proba pur și simplu concluziile uneia dintre părți.

Totodată, instanța de recurs reține că instanțele de judecată ierarhic inferioare la examinarea cauzei nu au ținut cont și de prevederile art. 138 CPC, care indică expres că înscrisul se depune în original sau în copie autenticată în modul stabilit de lege, indicându-se locul de aflare a originalului. Înscrisul se depune în original când, conform legii sau unui alt act normativ, circumstanțele pricinii trebuie confirmate numai cu documente în original sau când copiile de pe documentul prezentat au cuprinsuri contradictorii, precum și în alte cazuri când instanța consideră necesară prezentarea originalului.

Contrar normei citate, din materialul probator al cauzei rezultă, că toate înscrisurile, care au fost puse la baza emiterii hotărârii judecătorești, inclusiv și

dispoziția de plată nr. 837 din 01 decembrie 2008 eliberată de AEÎ „Ciuciulea”, care a constituit drept probă de bază, sunt xerocopii neautentificate, motiv din care instanța de recurs este în imposibilitate de a se expune asupra autenticității conținutului acestora și de a verifica legalitatea deciziei supuse recursului.

În atare situație, având ca bază dispozițiile art. 118 alin. (5) CPC, care acordă instanței judecătorești (judecătorului) dreptul de a propune părților și altor participanți la proces, după caz, să prezinte probe suplimentare și să dovedească faptele ce constituie obiectul probațiunii pentru a se convinge de veridicitatea lor, instanța, întru stabilirea unor fapte, urma să propună părților prezentarea înscrisurilor necesare în original sau în copii autentificate în modul stabilit.

În contextul dat, instanța de recurs reține că circumstanțele menționate nu au fost apreciate nici într-un mod de instanța de apel.

Sub aspectul celor relatate se constată că soluția instanței de apel nu conține o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și adoptării soluției la care s-a ajuns, astfel instanța de recurs fiind în imposibilitatea să exercite controlul judiciar asupra unei asemenea soluții și să verifice temeinicia și legalitatea hotărârii atacate cu privire la oricare dintre motivele prevăzute de lege.

Față de cele ce preced, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Eugenia Adașan.

Se casează integral decizia Curții de Apel Bălți din 13 iunie 2013 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației de Economii și Împrumut „Ciuciulea” împotriva Eugeniei Adașan, Igor Grijuc și Eugenia Zdraguș cu privire la repararea prejudiciului material cauzat prin neexecutarea contractului de împrumut, cu restituirea pricinii pentru rejudecare la Curtea de Apel Bălți, de un alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Ion Vîlcov

Ala Cobăneanu